

NUOTOLINIO MOKYMO TAIKYMO GALIMYBĖS NEAKIVAIZDINĖSE STUDIJOSE ŠIAULIŲ KOLEGIJOJE

Laima Leščinskienė,
Rasa Bražienė
Šiaulių kolegija
Aušros alėja 40, Šiauliai LT – 76300

Anotacija

Kasmet į Lietuvos aukštąsias mokyklas ateina didelis būrys studentų, norinčių įgyti, pagerinti profesines kompetencijas arba persikvalifikuoti. Labai dažnai tai būna vyresnio amžiaus besimokantieji, pasirenkantys neakivaizdines studijas. Jie paprastai jau turi šeimas, dirba įmonėse arba vysto savo verslą. 4-5 metus trunkančios neakivaizdinės studijos jiems nėra lengvos, todėl kiekvienoje aukštojo mokslo įstaigoje labai svarbu sudaryti kaip galima palankesnes studijų sąlygas šiems studentams. Viena iš priemonių šiam tikslui pasiekti – įvairių formų nuotolinių studijų organizavimas. Tam būtina ištirti neakivaizdinių studijų studentų pasirengimą ir galimybes studijuoti nuotoliniu būdu. Šiame straipsnyje nagrinėjamo tyrimo rezultatai atskleidžia prielaidas sėkmingam nuotolinio mokymo diegimui neakivaizdinėse studijose.

Šiandien labai daug kalbama apie mokymosi visą gyvenimą (*lifelong learning*) koncepciją bei nuotolines studijas. Nuotolinis mokymas – tai mokymo būdas, kai yra fizinis atstumas tarp besimokančiojo ir mokytojo, tad jų tarpusavio bendravimas vyksta įvairiomis technologijomis grįstomis komunikavimo priemonėmis [7]. Šis mokymo būdas remiasi naujausiomis mokymo (-si) idėjomis, šiuolaikiniais metodais, moderniomis technologijomis bei vis aktualesniais bendrųjų gebėjimų ugdymo poreikiais. Keičiasi ir kiti mokymosi kontekstą lemiantys veiksniai, tokie kaip mokymosi vieta, laikas, informacijos įsisavinimo sparta ir pan.

Naujus gyvenimui ir ūkinei veiklai reikalingus gebėjimus šiuolaikinė pedagogika siūlo ne tik išugdyti, bet ir išsiugdyti, naudojant naujas mokymo(-si) formas, kurios pasaulyje vadinamos įvairiai – nuotoliniu mokymu (*distance learning*), e-mokymu (*e-learning*), tęstiniu mokymu (*continuing education*), namų studijomis (*homeschooling*) ar susirašinėjimo kursais (*correspondence courses*), tačiau atitinka tradicines mokymo (-si) idėjas ir būdus. Šiuo metu nuotolinių ir tradicinių studijų skirtumai sparčiai nyksta [8]. Atsirado net toks naujas terminas „artimas nuotolinis švietimas“, apibūdinantis tradicinių ir nuotolinių studijų suartėjimą, kurį paskatino komunikacinių technologijų vystymasis [6].

Lietuvoje, gerinant studijų prieinamumą ir tobulinant darbo rinkos dalyvių profesinę kvalifikaciją, nuotolinis mokymas (-sis) tampa vienu iš priimtinausių mokymosi būdų. Didžiojoje Britanijoje nuotolinio mokymosi kursai pradėti teikti 1840 m., o jau 1969 m. įkurtas Didžiosios Britanijos atvirasis universitetas, kuriame nėra griežtų reikalavimų stojančiųjų žmonių išsilavinimui. Ispanijoje yra du atvirieji universitetai, teikiantys tik nuotolines studijas. JAV nuotolinės studijos yra auganti švietimo dalis. Nuotoliniu būdu studijuojantys studentai mokslo išlaidoms padengti gauna valstybės finansinę paramą. Norvegijoje pagrindinis dėmesys nuotolinio mokymosi formai skiriamas organizuojant suaugusiųjų švietimą. Norvegija buvo pirmoji Europos šalis, 1948 m. priėmusi suaugusiųjų neakivaizdinio švietimo įstatymą ir oficialiai įteisinsi neakivaizdinio švietimo formą suaugusiųjų švietime. Švedijoje nuotolinės studijos nėra traktuojamos skirtingai nuo kitų mokymo formų, ir apie studijas pateikiamoje informacijoje gali net nebūti nurodoma, kad kursas teikiamas nuotoliniu būdu. Remiantis Studijų kokybės vertinimo centro atlikta nuotolinių studijų kokybės vertinimo Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose analize [4], 2005 m. gruodžio mėn. duomenimis nuotolinių studijų modulius teikė 10 iš 15 (66,6%) valstybinių universitetų ir 9 iš 15 valstybinių kolegijų (53,3%). Aukštosiose mokyklose, kurios 2004-2005 m. m. teikė nuotolinių studijų modulius, bent vieną nuotolinių studijų modulį išklausė 19 156 studentai (iš jų 89,63% buvo valstybinių universitetų studentai, 8,68% valstybinių kolegijų studentai, o 1,69% - nevalstybinių aukštųjų mokyklų studentai).

Šiandien tiek pasaulyje, tiek Lietuvoje publikuojamoje pedagoginėje literatūroje galima rasti daug nuotoliniam mokymuisi skirtos metodinės informacijos. Lietuvoje daug šia tema mokslinės medžiagos yra parengusi doc. Dr. Danguolė Rutkauskienė [6], [7], [8]. Autorė kartu su E. Pociūne, A. Targamadze, M. Striauka parengė monografiją „Lietuvos virtualus universitetas“, kurioje apžvelgiama virtualaus mokymosi pasaulinė patirtis ir padėtis Lietuvoje. Pateikta detali Lietuvos nuotolinio mokymosi tinklo analizė, parengtos virtualaus universiteto steigimo Lietuvoje rekomendacijos [7]. 2007 m. išleista mokomoji knyga „Nuotolinio mokymosi dėstytojo vadovas“ [6]. Ši mokomoji knyga taps kiekvieno dėstytojo, rengiančio nuotolinius kursus, darbo knyga. Tai, kad nuotolinės studijos Lietuvoje tampa ne tik populiaros, bet ir

būtinoms, įrodė Studijų kokybės vertinimo centro parengta nuotolinių studijų kokybės vertinimo Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose analizė [4]. 2007 m. VšĮ Socialinės ir ekonomikos plėtros centras Studijų kokybės vertinimo centro užsakymu parengė Nuotolinių studijų kokybės vertinimo metodiką ir jos taikymo tvarką, vertintojų mokymo medžiagą ir metodinius patarimus savianalizės rengėjams [5], [11], [3].

Aukštosios mokyklos ir neakivaizdinių studijų studentai, norėdami pasiekti geresnių mokymosi rezultatų, ne tik turi ugdyti mokymosi motyvą, intensyviai studijuoti, bet ir sudaryti palankesnes mokymosi aplinkas. Prioriteto perkėlimas nuo mokymo prie mokymosi, skiriant daugiau dėmesio būtent savarankiškam mokymuisi, taip pat lemia inovatyvių mokymosi turinio perteikimo formų poreikį [2]. Mokymosi išteklių turėtų būti lengvai prieinami, sukurti pagal studentų poreikius [9]. Šios problemos **aktualumas** paskatino mus atlikti tyrimą, kuriuo galėtume nustatyti Šiaulių Kolegijos (toliau ŠK) neakivaizdinių studijų studentų pasirėngimą ir poreikį nuotoliniam mokymui, pasiūlyti priemones, kurių įgyvendinimas gerintų nuotolinio mokymo rezultatų veiksmingumą.

Tyrimo tikslas - išanalizavus ŠK neakivaizdinių studijų studentų techninį (technologinį) pasirėngimą, studijų laiko, vietos, tempo, mokymosi būdų pasirinkimo galimybes, parengti pasiūlymus nuotolinių studijų panaudojimo galimybės gerinti.

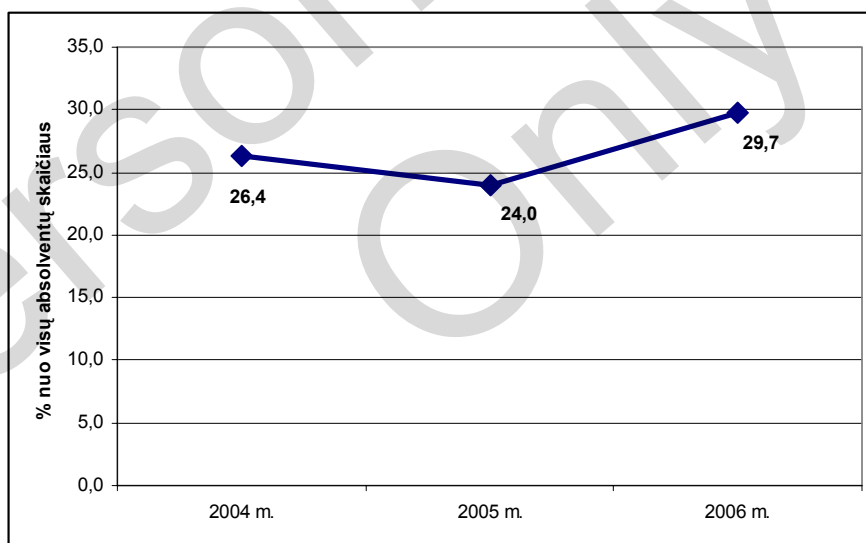
Uždaviniai:

- Apibūdinti tyrimo imtį.
- Išanalizuoti neakivaizdinių studijų studentų anketinės apklausos rezultatus.
- Apibendrinti tikslinės grupės pasirėngimą nuotolinėms studijoms.
- Nustatyti tiriamosios studentų grupės nuotolinių studijų poreikį.
- Pateikti pasiūlymus studijų proceso gerinimui.

Metodai: anketinė apklausa, lyginamoji analizė, statistinių duomenų analizė ir vertinimas. Anketiniai duomenys apdoroti programa SPSS [10].

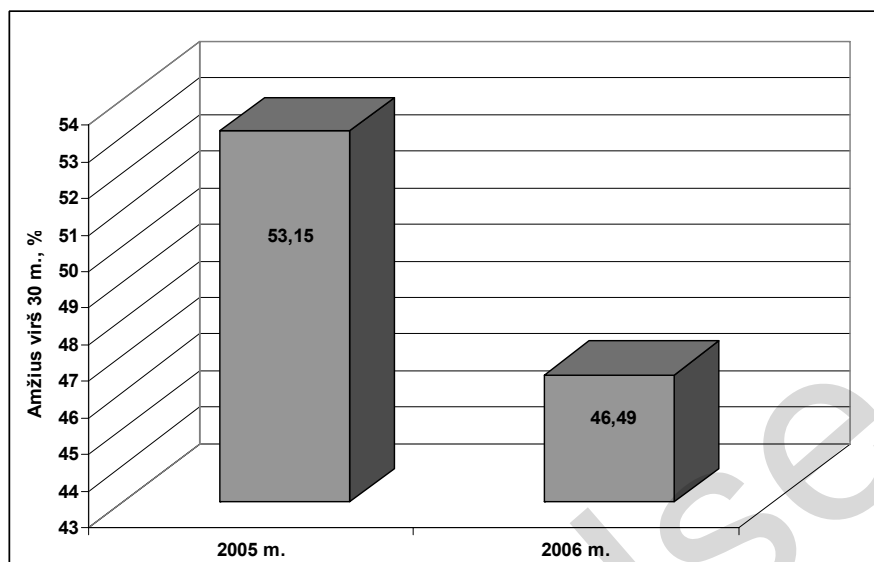
Tyrimo imties apžvalga

Remiantis Šiaulių kolegijos studijų apskaitos skyriaus pateikta statistine informacija, galima teigti, jog neakivaizdinė studijų forma kolegijoje yra gana populiari. Neakivaizdinių studijų **absolventų** skaičius per pastaruosius 3 metus yra beveik pastovus, 2006 m. jis sudarė 29,7% visų studijas baigusių studentų (1 pav.).

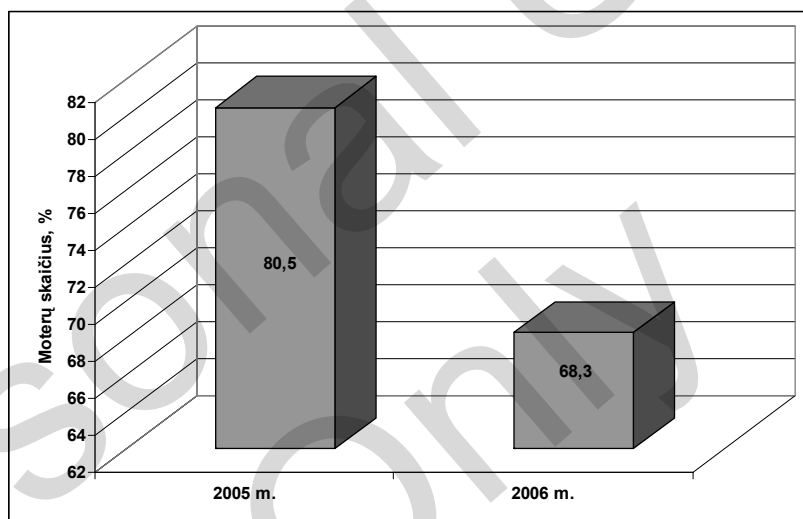

1 pav. Šiaulių kolegijos neakivaizdinių studijų absolventų skaičius per paskutinius trejus metus, proc. nuo visų absolventų skaičiaus

Nors neakivaizdinių studijų studentai vis jaunėja, tačiau beveik pusė (46,5%) jų yra virš 30 m. (2 pav.) Didesnė dalis (68,3%) studentų yra moterys (3 pav.), kurios turi įsipareigojimų šeimai, auginama mažamečius vaikus, joms ne visada lengva ilgą išvažiuoti iš namų.

2 pav. Šiaulių kolegijos neakivaizdinių studijų absolventų virš 30 m. amžiaus skaičius, proc. nuo visų absolventų skaičiaus

3 pav. Šiaulių kolegijos neakivaizdinių studijų absolventėlių moterų skaičius, proc. nuo visų absolventų skaičiaus

Neakivaizdinių studijų studentai yra vyresnio amžiaus, vidurinę mokyklą baigę prieš 15-20 metų, todėl ne visi turi pakankamus informacinių technologijų naudojimo įgūdžius. Šio amžiaus žmonės dažniausiai jau sukūrę šeimas, turi nuolatinę gyvenimo vietą, pastovų darbą ir pajamas. Nors vyresnio amžiaus studentams studijos yra naujas gyvenimo iššūkis, jie žino, ko nori, turi pakankamai aukštą motyvacijos lygį ir siekia kokybiškų studijų.

Studijuodami Šiaulių kolegijoje, studentai susipažino su nuotolinėmis studijomis, naudodamiesi dėstytojų parengta informacija elektroninėje intraneto terpėje, jiems buvo pasiūlyta keletas kursų virtualioje mokymo aplinkoje Moodle. Dažniausiai buvo naudojama labiausiai pažįstama neakivaizdinių studijų aukštosiose mokyklose forma – „ji organizuojama, paštu siunčiant užduotis, taisymsi skirtus ir ištaisytus kontrolinius darbus, du kartus per metus rengiamos sesijos. Šios studijos ir dabar sudaro didelę nuotolinio švietimo dalį“ [2].

Tyrimo imtis. Tikslinę tyrimo grupę sudarė įstaigų ir įmonių administravimo studijų programos neakivaizdinio skyriaus baigiamojo 4-o kurso studentai (58 respondentai). Pusė jų (50%) yra 30-40 metų amžiaus, 24,1% – 20-30 metų, 22,4% – 40-50 metų. 3,4% (2 respondentai) vyresni, negu 50 metų.

Didžioji dalis apklaustųjų – moterys (89,7%). Dauguma respondentų dirba (84,5%). Net 63,8% apklaustųjų studentų gyvena ne toliau kaip 30 km nuo mokymosi įstaigos, o važiuojančių iki mokymosi įstaigos daugiau negu 60 km yra 19,0%, t.y., beveik kas penktas studentas.

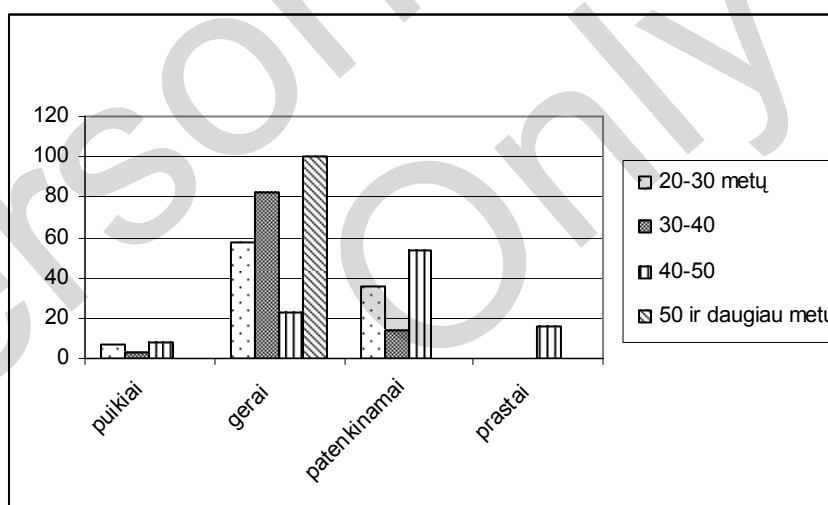
Anketos tyrimo rezultatai:

1. Neakivaizdinių studijų studentų kompiuterinio raštingumo įgūdžių įsivertinimas. Viena iš prielaidų rinktis nuotolines studijas yra gebėjimas naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis. Anketoje patiems studentams buvo pasiūlyta įsivertinti šios srities žinias ir gebėjimus. Nors ir baigę visą IT kursą, neakivaizdinių studijų studentai neišdrįso savo žinių vertinti puikiai, šį atsakymą pasirinko tik 3 žmonės (1 lentelė). Dauguma (63,8%) savo įgūdžius įvertino gerai. Vyresnio amžiaus studentų grupė (40-50 m.), kurie vidurinėje mokykloje nesimokė informatikos ir neturi technologijų įvaldymo pagrindų, savo žinias vertino patenkinamai (53,8%). Vyriausieji (virš 50 metų) studentai savo kompiuterinio raštingumo įgūdžius įvertino gerai, tačiau tokių studentų tiriamojoje grupėje buvo tik 2.

1 lentelė

Gebėjimo dirbti kompiuteriu įsivertinimas pagal amžiaus grupes

			Gebėjimas dirbti kompiuteriu				Iš viso	
			Puikiai	Gerai	Patenkinamai	Prastai		
Respondentų amžius	20-30 metų	Skaičius	1	8	5	0	14	
		%	7,1%	57,1%	35,7%	,0%	100,0%	
	30-40	Skaičius	1	24	4	0	29	
		%	3,4%	82,8%	13,8%	,0%	100,0%	
	40-50	Skaičius	1	3	7	2	13	
		%	7,7%	23,1%	53,8%	15,4%	100,0%	
	50 ir daugiau	Skaičius	0	2	0	0	2	
		%	,0%	100,0%	,0%	,0%	100,0%	
	Iš viso		Skaičius	3	37	16	2	58
			%	5,2%	63,8%	27,6%	3,4%	100,0%

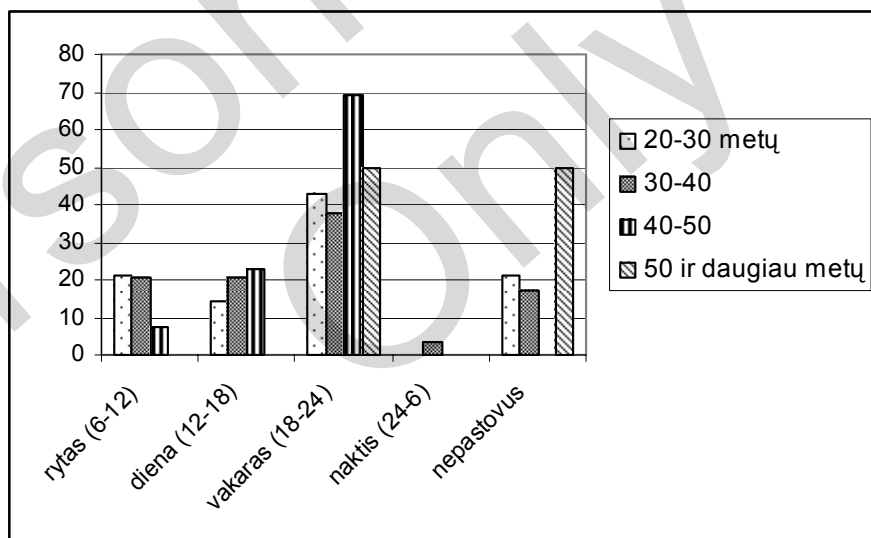

4 pav. Neakivaizdinių studijų studentų gebėjimo dirbti kompiuteriu įsivertinimas, proc. nuo atsakiusių skaičiaus

2. Patogiausio mokymosi laiko pasirinkimas. Norint užtikrinti mokymosi efektyvumą, jis turi būti maksimaliai adaptuotas prie besimokančiųjų poreikių ir galimybių. Anketoje buvo klausimas apie patogiausią mokymuisi laiką paros metu

Patogiausio mokymuisi paros meto pasirinkimas

			Patogiausias mokymuisi paros metas					Iš viso	
			Rytas (6-12)	Diena (12-18)	Vakaras (18-24)	Naktis (24-6)	Nepastovus		
Respondentų amžius	20-30 metų	Skaičius	3	2	6	0	3	14	
		%	21,4%	14,3%	42,9%	,0%	21,4%	100,0 %	
	30-40	Skaičius	6	6	11	1	5	29	
		%	20,7%	20,7%	37,9%	3,4%	17,2%	100,0 %	
	40-50	Skaičius	1	3	9	0	0	13	
		%	7,7%	23,1%	69,2%	,0%	,0%	100,0 %	
	50 ir daugiau	Skaičius	0	0	1	0	1	2	
		%	,0%	,0%	50,0%	,0%	50,0%	100,0 %	
	Iš viso		Skaičius	10	11	27	1	9	58
			%	17,2%	19,0%	46,6%	1,7%	15,5%	100,0 %

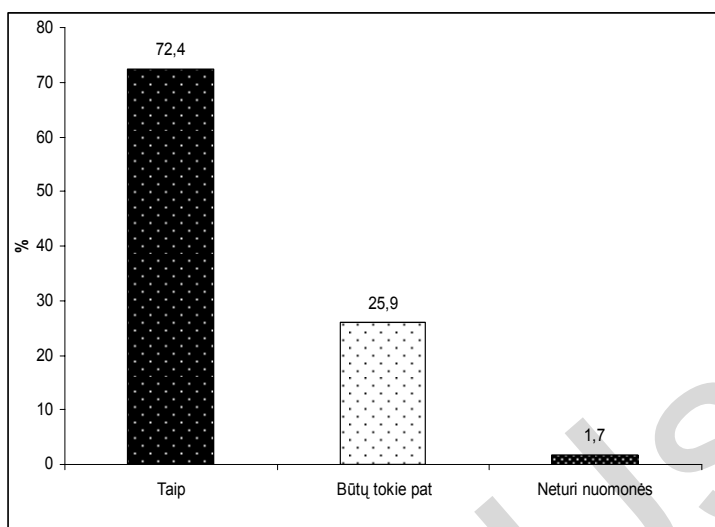

5 pav. Patogiausias mokymuisi paros metas, proc. nuo atsakiusių skaičiaus

2 lentelėje ir 5 paveiksle matyti, kad gana nemažai studentų mokymuisi skiria laiką ryte arba dieną. Tačiau beveik pusė neakivaizdinių studijų visų amžiaus grupių studentų daugiausiai mokosi vakarais, po darbo (46,6%). Jaunesnio amžiaus studentai (21,4% respondentų) tam neturi nustatyto laiko. Galima daryti išvadą, kad studentams, užimtiems darbo ir buities rūpesčiais, būtų patogiausia mokytis vakarais, naudojantis, pvz., internetu pasiekiamą mokymosi medžiaga ir bendraujant su kitais mokymosi proceso dalyviais asinchroninėmis bendravimo priemonėmis (forumai, diskusijos, el. paštas).

Atsakymai į klausimą, kiek laiko per savaitę studentai gali skirti mokymuisi parodė, kad apie pusė apklaustųjų (51,7%) gali tam skirti iki 4 val. per savaitę. Likusieji (48,3%) galėtų mokytis 4-8 val. ir daugiau. Vadinas, reikėtų pagalvoti apie mokymosi turinio diferencijavimą, t. y., kad mažiau laiko turintys studentai galėtų įvykdyti minimalius tam dalykui (moduliu, užduočiai) keliamus reikalavimus, tuo tarpu galintiems skirti daugiau laiko būtų galimybė naudotis papildoma medžiaga ir atlikti papildomas užduotis.

Į klausimą „Ar mokymosi rezultatai būtų geresni, jei galėtų mokytis sau patogiu laiku“ studentai atsakė taip (6 pav.):

6 pav. Mokymosi sau patogiu laiku įtaka studijų rezultatams, proc. nuo atsakiusių skaičiaus

Dauguma studentų (72,4%) teigia, kad mokymosi rezultatai pagerėtų, vadinasi, egzistuoja kaip galima lankstesnio mokymosi grafiko poreikis. Nuotolinės studijos sudaro sąlygas studentams mokytis jiems priimtinu laiku. Beveik trečdalis (25,9%) studentų teigia, kad rezultatams mokymosi laiko patogumas įtakos neturi. Tai rodo, jog šie studentai galėtų prisitaikyti prie besikeičiančių mokymosi sąlygų.

3. Ar patogiu atvykti į sesijas. Didžiajai neakivaizdinių studijų studentų daliai (70-80%), nepriklausomai nuo to, ar jie dirba ar ne, į sesijas atvykti patogiu. Galima daryti išvadą, jog kolegijoje tinkamai parinktas sesijų laikas, ir studentams į jas nėra sunku atvykti. Penktadaliui studentų atvykti nėra patogiu, bet tai taip pat nesuję su jų užimtumu darbe (3 lentelė) ar su gyvenamosios vietos atstumu nuo mokymosi įstaigos (4 lentelė, 7 pav.). Manome, kad šiai daliai studentų taip pat tiktų integruoti į neakivaizdines studijas nuotolinio mokymosi komponentai, leidžiantys minimizuoti akivaizdinių susitikimų skaičių.

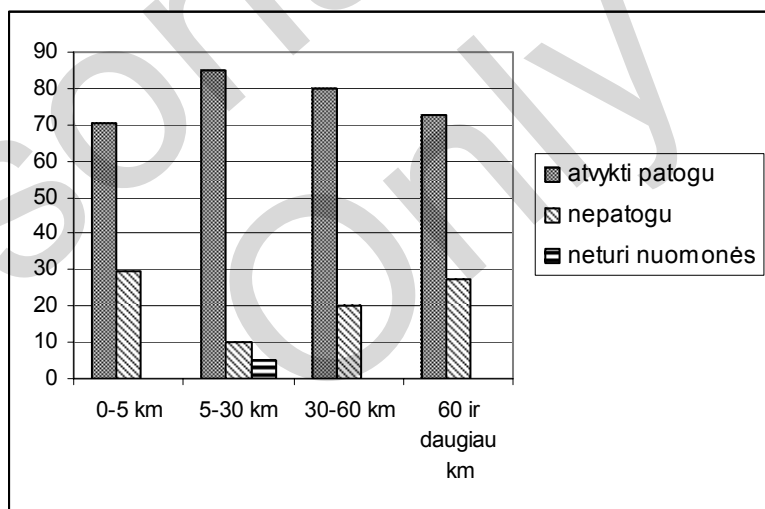
3 lentelė

Studentų nuomonė apie patogumą atvykti į sesijas, priklausomai nuo užimtumo darbe

			Ar patogiu atvykti į sesijas			Iš viso
			Taip	Ne	Neatsakė	
Ar jūs dirbate?	taip	Skaičius	39	10	0	49
		%	79,6%	20,4%	,0%	100,0%
	ne	Skaičius	6	2	1	9
		%	66,7%	22,2%	11,1%	100,0%
Iš viso		Skaičius	45	12	1	58
		%	77,6%	20,7%	1,7%	100,0%

Studentų nuomonė apie patogumą atvykti į sesijas, priklausomai nuo gyvenamosios vietos atstumo iki mokymosi įstaigos

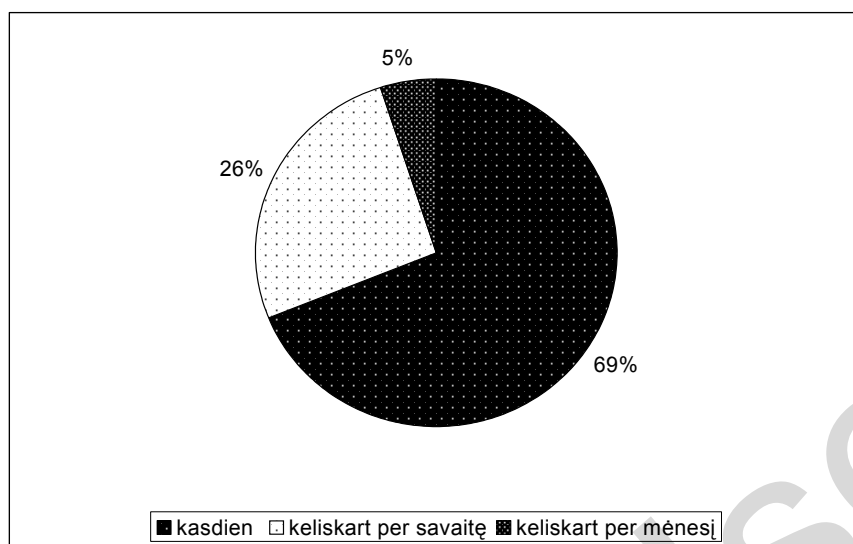
			Ar patogų atvykti į sesijas			Iš viso
			Taip	Ne	Neatsakė	
Atstumas nuo gyvenamosios vietos iki mokymosi įstaigos	0-5 km	Skaičius	12	5	0	17
		%	70,6%	29,4%	,0%	100,0%
	5-30 km	Skaičius	17	2	1	20
		%	85,0%	10,0%	5,0%	100,0%
	30-60 km	Skaičius	8	2	0	10
		%	80,0%	20,0%	,0%	100,0%
	60 km ir daugiau	Skaičius	8	3	0	11
		%	72,7%	27,3%	,0%	100,0%
Iš viso		Skaičius	45	12	1	58
		%	77,6%	20,7%	1,7%	100,0%

7 pav. Studentų nuomonė apie patogumą atvykti į sesijas, priklausomai nuo gyvenamosios vietos atstumo iki mokymosi įstaigos, proc. nuo atsakiusių skaičiaus

4. Norint studijuoti nuotoliniu būdu, labai svarbu pačiam studentui turėti **galimybę dirbti kompiuteriu, turėti interneto prieigą**. Apklaustos rezultatai parodė, kad namie kompiuterį turi 89,7% apklaustųjų. Prieinamu mokymo įstaigoje kompiuteriu naudojasi 12,1% studentų. Tiriamosios grupės dauguma – dirbantys žmonės, iš visų atsakiusių 43,1% gali mokymuisi naudoti darbe esantį kompiuterį. Tik 1 respondentas atsakė, jog visai neturi galimybės naudotis kompiuteriu.

96,6% apklaustųjų teigė, kad turi galimybę naudotis internetu. Į klausimą „Kaip dažnai naudojasi internetu“, atsakė taip (8 pav.):

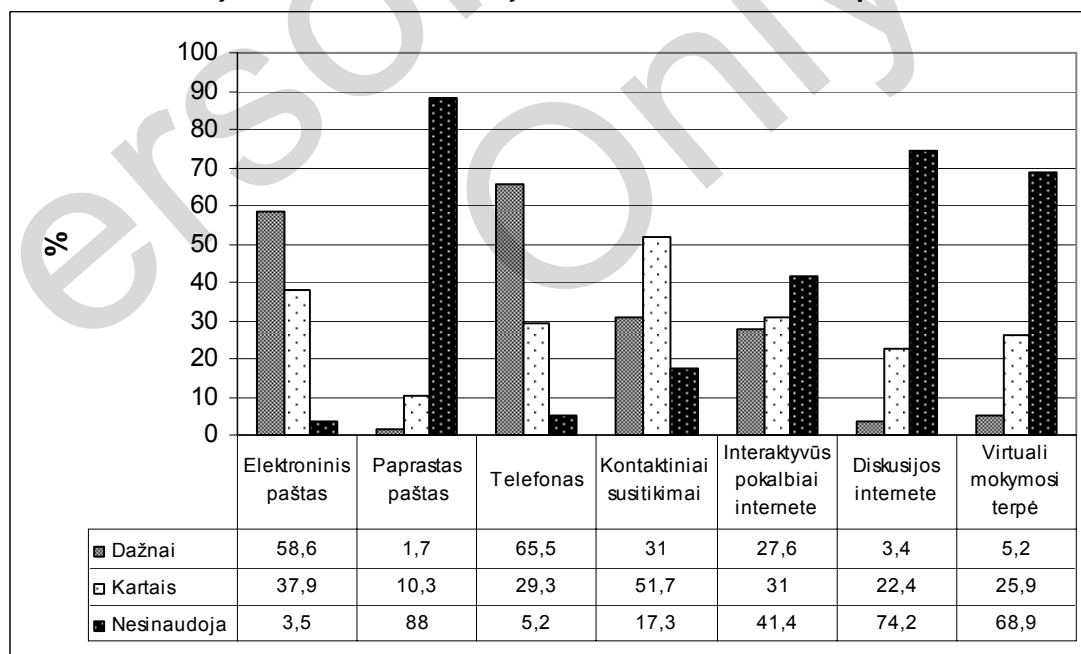

8 pav. Naudojimosi internetu dažnumas, proc. nuo atsakiusių skaičiaus

Elektroniniu paštu naudojasi 96,6% apklaustųjų, tik 2 studentai neturi savo elektroninio pašto dėžučių. Iš pastarųjų atsakymų galima daryti išvadą, jog techninis apsirūpinimas yra pakankamas, neakivaizdinių studijų studentai turi geras galimybes studijoms naudotis kompiuteriu, informacinėmis komunikacijos technologijomis. Tačiau Lietuvoje vis dar išlieka aktuali regioninių skirtumų problema, ypač kaimo vietovėse. Būtina sudaryti kaimo vietovių gyventojams galimybes naudotis tais pačiais informacinių technologijų produktais ir paslaugomis, kaip ir miestų gyventojams [7].

Panašaus tyrimo, atlikto 2005-2006 m. Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijoje, rezultatai taip pat patvirtina, kad jau yra susiformavusios prielaidos sėkmingam nuotolinio mokymosi diegimui, t.y. apie 90% studentų turi galimybę naudotis kompiuteriais su interneto prieiga, gerai dirba kompiuteriu, dauguma naudojasi el. paštu [1].

5. Studijuodami studentai naudojami tokiais komunikavimo priemonėmis:

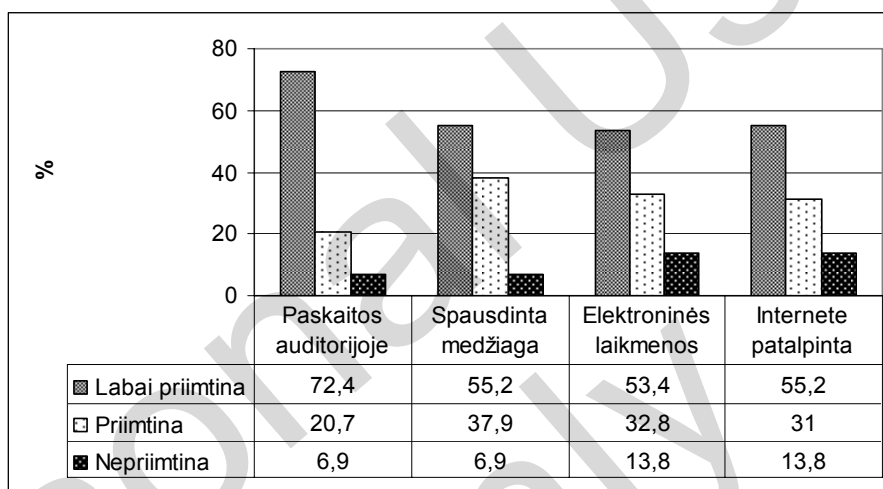
9 pav. Studentų naudojamų komunikavimo priemonių vertinimas, proc. nuo atsakiusių skaičiaus

9 paveiksle matyti, kad neakivaizdinių studijų studentai mokydamiesi daugiausiai naudojami elektroniniu paštu bei telefoniniais pokalbiais. Beveik trečdalis (27,6%) studentų jau bendravo tarpusavyje, naudodamiesi interaktyvių pokalbių internete portalais (pvz., Skype). Kai kurie studentai (apie 30%) naudoja virtualią mokymosi terpę – kolegijoje naudojama atviro kodo virtuali mokymosi terpė Moodle. Turėdami galimybę, šią nuotolinio mokymosi priemonę norėtų

naudoti 43,1% apklaustųjų. Tai rodo, kad ir neakivaizdinių studijų studentai jau turi naudojimosi virtualia mokymosi terpe įgūdžių, ši mokymosi turinio teikimo ir bendravimo forma jiems pažįstama ir vertinama palankiai.

6. Apklausos metu buvo tirta studentų nuomonė, **kaip studijų kokybė priklauso nuo mokymosi tempo**. Tyrimo duomenimis, 53,4% studentų mano, jog mokymosi rezultatai geresni, kai mokymosi sparta pastovi, t.y., paskirstyta tolygiai per visą mokymosi laikotarpį. 41,4% apklaustųjų teigia, jog geresnių rezultatų neakivaizdinėse studijose galima pasiekti, kai mokymosi tempą pasirenka pats studentas. Tai rodo, kad studentai yra pasirengę mokytis savarankiškai, ir tinkamiausias jiems yra asinchroninis nuotolinių studijų modelis, nors ir reikalaujantis iš studentų stiprios mokymosi motyvacijos [8], bet leidžiantis jiems patiems planuoti mokymosi laiką.

7. Tiriant, kokia **mokymosi medžiagos pateikimo forma** yra tinkamiausia neakivaizdinių studijų studentams (10 pav.), rezultatai parodė, jog kontaktinis bendravimas su dėstytoju yra reikalingas 72,4% atsakiusiųjų. Labai priimtina ar priimtina mokymosi medžiagos pateikimo forma (apie 90% atsakiusiųjų) studentų laikė spausdintą, elektroninę laikmenose ar internete pateikiamą medžiagą. Tai rodo, kad jau nebėra didelio skirtumo, koku būdu bus perteikiamas mokymosi turinys, ir nėra būtinybės naudotis tik tradiciniais vadovėliais, tokiu būdu sutaupant institucijos lėšas brangiems spaudiniams.

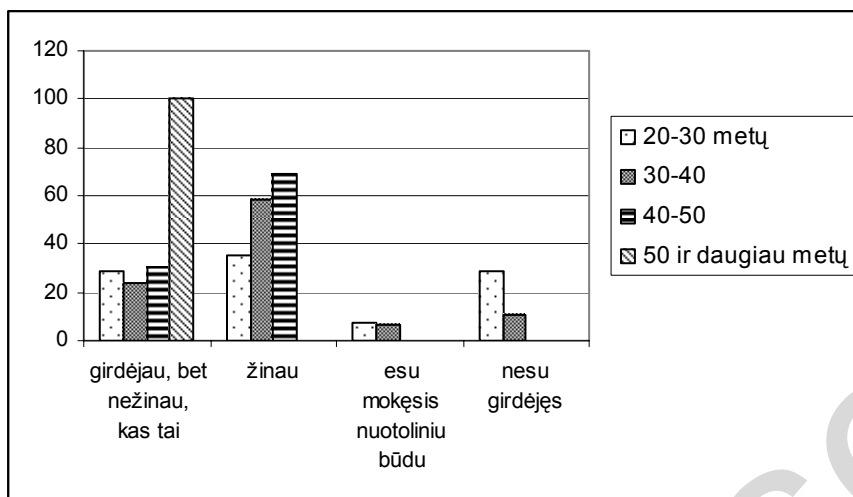
10 pav. Mokymosi medžiagos pateikimo formų vertinimas, proc. nuo atsakiusiųjų skaičiaus

8. Anketoje buvo tiriamos neakivaizdinių studijų **studentų žinios ir nuomonė apie nuotolines studijas**. Didžioji dalis (53,4%) studentų žino, kas tai yra nuotolinės studijos (5 lentelė, 11 pav.). Įdomu tai, jog apie nuotolines studijas daugiau žino vidutinio amžiaus (30-50 metų) studentai. Tai sietina su tuo, kad šio amžiaus žmonės pakankamai aktyviai domisi ir priima naujoves. Neabejotiną informacijos stoką rodo tai, kad net 38,9% 20-40 metų studentų iš viso nėra girdėję apie nuotolines studijas.

5 lentelė

Respondentų žinios apie nuotolines studijas

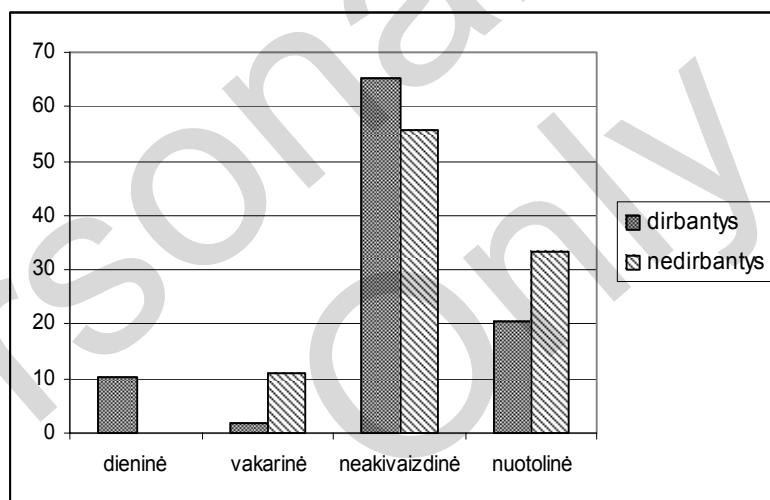
		Ar žino apie nuotolines studijas				Iš viso	
		Girdėjau, bet nežinau kas tai	Žinau	Esu mokėjęs nuotoliniu būdu	Nesu girdėjęs		
Respondentų amžius	20-30 metų	Skaičius	4	5	1	4	14
		%	28,6%	35,7%	7,1%	28,6%	100,0%
	30-40	Skaičius	7	17	2	3	29
		%	24,1%	58,6%	6,9%	10,3%	100,0%
	40-50	Skaičius	4	9	0	0	13
		%	30,8%	69,2%	,0%	,0%	100,0%
50 ir daugiau	Skaičius	2	0	0	0	2	
	%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%	
Iš viso		Skaičius	17	31	3	7	58
		%	29,3%	53,4%	5,2%	12,1%	100,0%

11 pav. Respondentų žinios apie nuotolines studijas, proc. nuo atsakiusių skaičiaus

Kaip matyti 12 pav., 63,8% studentų, jei jiems vėl tektų mokytis, pasirinktų tą pačią studijų formą, t.y., neakivaizdinę. Ją dirbantys ir nedirbantys studentai vertina maždaug vienodai (atitinkamai 65,3% ir 55,6%).

Netikėta tai, kad nuotolinę studijų formą nedirbantys studentai rinktųsi daug mieliau negu dirbantys (atitinkamai 33,3% ir 20,4%). Galima teigti, kad nedirbantys studentai yra užsiėmę kitokia veikla (pvz., auginama mažamečius vaikus), dėl kurios dar labiau padidėja lankstaus mokymosi grafiko poreikis.

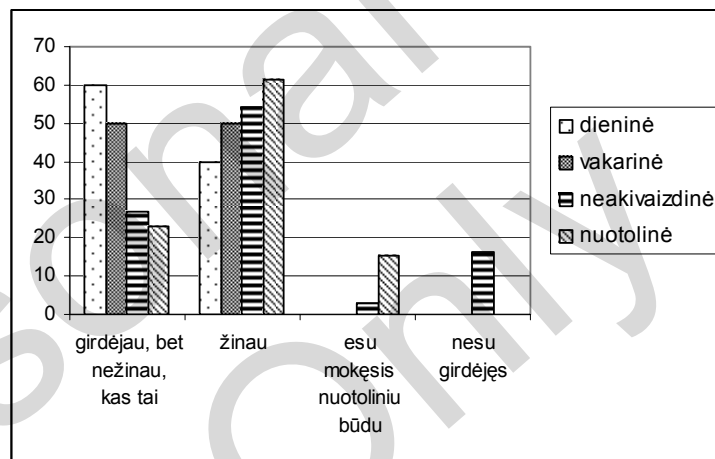

12 pav. Pageidaujamos studijų formos pasirinkimas, priklausomai nuo studentų užimtumo, proc. nuo atsakiusių skaičiaus

Nuotolinę studijų formą renkasi tie studentai, kurie žino (61,5%), yra girdėję (23,1%) arba jau mokėsi nuotolinėse studijose (15,4%). Pastarasis rodiklis nėra aukštas, iš visų apklaustųjų tik 3 studentai anksčiau buvo mokėsi nuotoliniu būdu. Galima daryti išvadą, jog kitiems nepakanka informacijos, nebuvo galimybės išbandyti ir įvertinti nuotolinio mokymosi privalumų (6 lentelė, 13 pav.).

Studentų žinios apie nuotolines studijas

			Ar žino apie nuotolines studijas				Iš viso
			Girdėjau, bet nežinau kas tai	Žinau	Esu mokėsis nuotoliniu būdu	Nesu girdėjęs	
Kuriam studijų formą rinkęsi esant galimybei	dieninę	Skaičius	3	2	0	0	5
		%	60,0%	40,0%	,0%	,0%	100,0%
	vakarinę	Skaičius	1	1	0	0	2
		%	50,0%	50,0%	,0%	,0%	100,0%
	neakivaizdinę	Skaičius	10	20	1	6	37
		%	27,0%	54,1%	2,7%	16,2%	100,0%
	nuotolinę	Skaičius	3	8	2	0	13
		%	23,1%	61,5%	15,4%	,0%	100,0%
	neatsakė	Skaičius	0	0	0	1	1
		%	,0%	,0%	,0%	100,0%	100,0%
	Iš viso	Skaičius	17	31	3	7	58
		%	29,3%	53,4%	5,2%	12,1%	100,0%

13 pav. Pageidaujamos studijų formos pasirinkimas, priklausomai nuo turimų apie ją žinių, proc. nuo atsakiusių skaičiaus

Išvados

- Tyrimas atskleidė, kad neakivaizdinių studijų studentai turi pakankamai techninių resursų, kad būtų galima pradėti taikyti nuotolinį mokymąsi. 96,6% respondentų turi galimybę naudotis kompiuteriais su interneto prieiga.
- Studentų kompiuterinio raštingumo lygis pakankamas, kad jie be didelių problemų galėtų naudotis mokymosi ištekliais, pasiekiamais informacinių technologijų pagalba. 96,6% apklaustųjų naudojami internetu ir elektroniniu paštu. 63,8% savo darbo kompiuteriu įgūdžius įvertino gerai.
- Didelė dalis neakivaizdinių studijų studentų gali ir nori mokytis savarankiškai. Daugiausia - dirbantys žmonės, vertinantys laiką, siekiantys apčiuopiamų mokymosi rezultatų. Didžioji dalis yra moterys, kurios pasižymi atsakingesniu požiūriu į studijas. Studentai naudojami elektroniniu būdu pateikiama mokymosi medžiaga. Elektroninėse laikmenose ar internete pateiktą mokymosi medžiagą studentai vertina taip pat palankiai, kaip ir tradicinę spausdintą medžiagą.
- Organizuojant nuotolinį mokymąsi, reikia parinkti konkrečioms studentų grupėms optimalų nuotolinių studijų būdą.

Rekomendacijos

Remiantis tyrimo rezultatais, galima teikti šias rekomendacijas:

- Šiaulių kolegijos studentai yra pasirengę nuotolinėms studijoms – tam jie turi pakankamai įgūdžių naudoti informacines komunikacines technologijas, yra

pakankamai motyvuoti įgyti savo pasirinktos profesijos kompetencijas. Nors pastebėta, jog Lietuvos neakivaizdinių studijų studentų grupės kasmet vis „jaunėja“ ir iš vidurinių mokyklų ateina su geresniais informacinių technologijų panaudojimo įgūdžiais, vyresnio amžiaus studentai taip pat technologiškai pasirengę nuotolinėms studijoms. Norint suvienodinti studentų galimybes, reikėtų studijų pradžioje atlikti informacinių gebėjimų patikrinimo testus. Tai leistų suformuoti kelių pasirengimo lygių studentų grupes. Žemesnio pasirengimo lygio studentų gebėjimų suvienodinimui rekomenduojama pirmaisiais studijų metais organizuoti pasirenkamuosius intensyvius informacinių technologijų modulius.

- Neakivaizdinių studijų studentai ne visada žino savarankiško darbo specifiką, ne visi pasiruošę savarankiškomis studijoms. Rekomenduojama pirmame semestre įvado į studijas moduluose integruoti tokias temas: „Informacijos paieška“, „Savarankiškų studijų specifiką“, „Nuotolinių studijų pagrindai“. Studijuodami šias temas, studentai įgis savarankiško mokymosi pagrindų, įvaldys informacijos paieškos sistemas ir metodus, išmoks naudotis mokymo įstaigoje taikomomis virtualiomis mokymosi terpėmis (Learning Space, BlackBoard, Moodle ir pan).
- Prieš organizuojant nuotolines studijas, būtina išsiaiškinti, ar visi studentai turi prieigą prie internetinių kompiuterizuotų darbo vietų. Jei yra studentų, negalintčių dirbti internetu, būtina jiems organizuoti kitokio pobūdžio mokymus arba pasiūlyti surasti internetines darbo vietas, pvz., pasinaudoti mokymo įstaigų interneto skaityklomis, viešaisiais interneto prieigos taškais ir pan.
- Studentams rekomenduojamas mišrus nuotolinių studijų būdas – nuotolinių studijų kursų ir kontaktinių valandų derinimas, elektroninės medžiagos talpinimas į intraneto ar interneto terpes, bendravimas elektroniniu paštu bei pokalbių forumuose, dalyvavimas vaizdo konferencijose. Studentams rekomenduojamas ir spausdintos informacijos pateikimas – siūloma jos ieškoti patiems per įvairias informacijos paieškos formas ir mechanizmus.

Literatūra

1. Babilienė J. 2005–2006 metų studentų galimybių mokytis nuotoliniu būdu Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijoje tyrimo rezultatų palyginimas. *Informacinių technologijų taikymas švietimo sistemoje: straipsnių rinkinys*. Kaunas: Kauno kolegijos leidybos centras, 2007, p. 5-13.
2. Linkaitytė G. Lietuvos suaugusiųjų švietimo naujovės: kontekstas ir patirtis. [Straipsnis internete]. Prieiga per internetą 2007-06-28: <http://www.vdu.lt/alearning2003/1%20Dalis/LT/Linkaityte_It_kalb.doc>.
3. Metodiniai patarimai savianalizės rengėjams. Parengta Studijų kokybės vertinimo centro užsakymu. *Vilnius: Uždaroji dizaino ir leidybos AB „Kopa“*, 2007, p. 98.
4. Nuotolinių studijų kokybės vertinimo Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose analizė. Parengta Studijų kokybės vertinimo centro užsakymu. *Vilnius*, 2007, p. 185.
5. Nuotolinių studijų kokybės vertinimo metodika ir jos taikymo tvarka. Parengta Studijų kokybės vertinimo centro užsakymu. *Vilnius: Uždaroji dizaino ir leidybos AB „Kopa“*, 2007, p.63.
6. Rutkauskienė D., Lenkevičius A., Targamadžė A. ir kt. Nuotolinio mokymosi dėstytojo vadovas: mokomoji knyga. *Kaunas: Technologija*, 2007, p.188.
7. Rutkauskienė D., Pociūtė E., Targamadžė A., Strička M. Lietuvos virtualus universitetas: monografija. *Kaunas: Technologija*, 2006, 169 p.
8. Rutkauskienė D., Targamadžė A., Kovertaitė R. ir kt. Nuotolinis mokymasis: mokomoji knyga. *Kaunas: Technologija*, 2003, 255 p.
9. Studijų kokybės vertinimo centras. Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatos. *Vilnius*, 2006, 107 p.
10. Teresė Leonavičienė. SPSS programų paketo taikymas statistiniuose tyrimuose: mokomoji knyga. *Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla*, 2006, 125 p.
11. Vertintojų mokymo medžiaga. Parengta Studijų kokybės vertinimo centro užsakymu. *Vilnius: Uždaroji dizaino ir leidybos AB „Kopa“*, 2007, 124 p.

POSSIBILITIES OF DISTANCE EDUCATION INSTILLATION FOR PART-TIME STUDIES IN SIAULIAI COLLEGE

Lifelong learning is the main factor for developing qualified, professionally skilled and flexible personalities. A lot of part-time students enter yearly their studies at Lithuanian higher education establishments for professional skills improving or requalifying retraining. Generally they already have job and family responsibilities. One of the main aims for higher education establishments is to create favourable study conditions by organizing distance education in various ways. Analysis of various dimensions of part-time students readiness for distance education is the main objective of this article.